

Høring – lov og forskrifter om gjennomføring av rusomsorgen

Generelt

MARBORG har i lengre tid ytret at dagens situasjon der kun Specialisthelsetjenesteloven og Pasient og brukerrettighetsloven er styrende også rusbehandling, ikke er optimalt i forbindelse med gjennomføring av rusbehandling.

Det foreliggende lovverket tar blant annet ikke inn over seg hvordan en avhengighet fungerer, og det oppstår derfor for vide rammer for mennesker sterkt preget av avhengighetsproblematikk og i behov av trygghet og tette rammer, særlig i en rehabiliterings situasjon.

Når det er sagt så er MARBORG opptatt av at den foreslåtte nye gjennomføringsforskriften, brukt i sin ytterste konsekvens, kan føre til svært strenge og nedverdiggende tiltak for den enkelte pasient, herunder total avkledning ved ransaking, «spot» ransaking av beboerrom tvungen rusmiddeltesting mm. **Vi er skeptiske til en gjennomføringsforskrift som i prinsippet gir rusinstitusjonene like vide rammer for tvangsbruk som ved straffegjennomføring i fengslene.**

Vi er altså opptatt av at departementet i dette arbeidet tar høyde for hva man i ytterste konsekvens åpner opp for, og i hvor stor grad dette er forenlig med de rettigheter man ellers har som pasient i spesialisthelsetjenesten.

Hvem skal forskriften gjelde for

MARBORG er av den oppfatning at forskriften bør gjelde for alle institusjoner for personer med rusmiddelproblemer uavhengig av finansiering. Å skille mellom de forskjellige institusjonene alt etter hvordan de er finansiert fremstår som lite fornuftig. Brukerorganisasjonene på rusfeltet er opptatt av likhet og likeverdighet også i behandlings og omsorgstilbudet. Det burde derfor være et regelverk å forholde seg til, uavhengig av finansiering.

Rustesting av biologisk materiale

Selv om MARBORG er opptatt av innføring av mindre krenkende metoder for rusmiddeltesting (for eksempel spyttprøver), er vi likevel skeptisk til hårprøver. Urinprøver og annen rusmiddeltesting bør være et terapeutisk verktøy til hjelp for både pasient og behandler i den foreliggende behandlingssituasjonen. Vi kan ikke se i hvilke tilfeller det ville være interessant for hverken pasient eller behandler å få vite hva pasienten brukte av rusmidler for eksempel for tre eller 12 mnd. enn si enda lengre tilbake i tid.

I forhold til hårprøver er vi også opptatt av personvernet og hårprøvenes mulighet til å gå tilbake i tid og fremskaffe informasjon om rusmiddelbruk, informasjon som ofte ikke vil være

relevant for den nåværende behandlingen. Pasienten vil i all hovedsak være i stand til å informere om hvilken type rusmidler han/hun har brukt, uten at hårprøver trengs å benyttes. **MARBORG er derfor ikke imot endringen til «Rustesting av biologisk materiale», så lenge dette utelukker hårprøver.**

All rusmiddeltesting bør i tillegg gjennomføres som et samarbeid med pasienten, så langt dette er mulig

MARBORG ønsker ikke at fastsetting av urinprøver flyttes fra Fylkesnemda og over til institusjonene, og viser til departementets vurdering i forhold til rettssikkerhet for pasientene.

MARBORG er enige i fjerning av § 10-4

Rutinemessig ransaking

Som nevnt tidligere så er avhengighet annerledes enn de fleste psykiatriske og somatiske utfordringer og lidelser. En avhengighet medfører ofte at pasienten ikke tenker logisk i forhold til egen behandling og tilfriskning, særlig tidlig i behandlingsforløpet. MARBORG er derfor ikke motstandere av muligheten for å ransake ved inntak, og i enkelte andre situasjoner ved behov.

Med god kjennskap til behandlingsfeltet der vi har sett en rekke svært klanderverdige forhold ved bruk «husregler» og rustesting, er vi likevel bekymret for de ytterste konsekvensene av å tillatte denne type prøvetaking. Vi har tidligere, og særlig før rusreformen, sett at rustesting kommer istedenfor godt terapeutisk arbeid, og ikke som et tillegg til den gode samtalen og andre terapeutiske verktøy. Samt at gjennomføringen av selve ransakingen har hatt elementer av «straff» i seg.

Med de forbehold som er nevnt over er MARBORG for muligheten for ransaking, men håper at det vil bli ført tett tilsyn med bruken av dette verktøyet, og at et landsomfattende tilsyn gjennomføres rundt ett år etter at forskriften er tatt i bruk.

Beslag av kommunikasjonsmidler

MARBORG finner at forslaget slik det foreligger, gir rett til å beslaglegge alt av kommunikasjonsmidler med mulighet for lyd og/eller bilde opptak, under hele behandlingsoppholdet. Dette vil i praksis si alle mobiltelefoner nyere enn 3 -5 år, alle nettbrett, og de fleste bærbare pc'er. Altså gir endringen en mulighet for å avskjære pasienten fra alle kontakt med omverdenen, inkludert nær familie. Er dette intensjonen? **I så fall er MARBORG mot endringen. Vi kan kun støtte endringen dersom denne endres til å gjelde starten av oppholdet, og for å hindre rusmidler og farlige gjenstander i å komme inn i institusjonen den første delen av pasienten opphold, der pasienten er minst stabil.**

Vidar Hårvik
daglig leder
MARBORG